

5

ĢIMENE

Temati

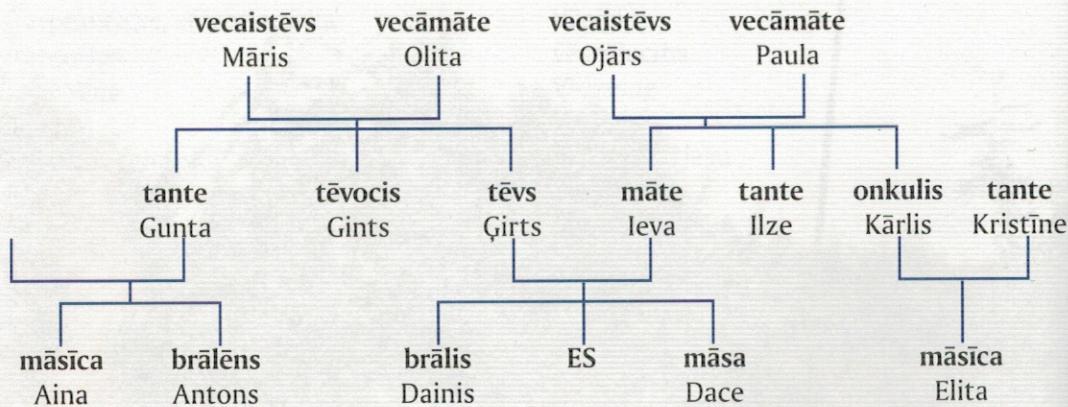
- Mana ģimene, mani radi
- Ģimenes locekļi
- Mūsu senči
- Skaitļi 11–100

Gramatika, valodas lietojums

- Lietvārdi un īpašības vārdi (daudzskaitļa ģenitīvs)
- Visu locījumu atkārtojums
- Līdzskaņu mijas lietvārdos
- Piedeरības vietniekvārdi
- *Man ir (kas), man nav (kā)*

Ievads

Mana ģimene. Mani radi

Paula ir mana vecāmāte.

Manu mammu sauc Ieva. Manu tēvu sauc Ģirts.

Manu brāli sauc...

Man ir divas māsīcas: Aina un Elita.

Es esmu Ģirta un Ievas dēls.

Manā māsa Dace ir Ģirta un Ievas meita.

Aina ir mana tēta māsasmeita.

tēvs = tētis

tēvocis = onkulis

vecaistēvs = vectēvs = vectētiņš

vecāmāte = vecmāmiņa

māte = mamma = māmiņa

Teksti un uzdevumi

Mūsu senči

- Ilze: Mani arī Lietuva interesē. Gribu kādreiz aizbraukt uz Vilniu. Varbūt jau šovasar.
- Jānis: Es arī. Mana vecāmāte ir lietuviete. Lietuviski viņa gan nerunā, zina tikai dažus vārdus un dziesmas.
- Toms: Mans vecāstēvs no tēva puses ir polis. Viņš arī runā poliski un lasa grāmatas poļu valodā.
- Ieva: Kurā valodā viņi runā ģimenē?
- Toms: Latviešu, jo vecāmāte ir latviete, un viņi dzīvo Jelgavā. Bet tētis vēl saprot poļu valodu, kaut arī pats nerunā.
- Jānis: Man arī kāds no senčiem bija polis. Viņš bija no Latgales, tur ir daudz poļu.
- Ilze: Bet mums Ziemeļkurzemē daudziem ir lībiešu saknes. Manā ģimenē gan no tēva, gan no mātes puses ir lībieši.
- Jānis: Un kā ir ar tevi, Ieva?
- Ieva: Visi mani vectēvi un vecāsmātes ir latvieši. Es domāju, arī viņu vecāki visi bija latvieši.
- Jānis: Cik garlaicīgi!
- Ieva: Bet mans onkulis ir krievs. Viņš ir mammals māsas vīrs.

? Kuras tautas minētas šajā sarunā? Latvieši, ...

Kam ir poļu senči? Kāda ir Toma vecātēva tautība?

Vai Toma tēvs ir polis? Vai Jāņa vecāmāte ir lietuviete?

Kas bija jūsu senči?

G Kas ir lībieši?

Baltijas jūras somu tauta, kas jau sen dzīvo tagadējās Latvijas teritorijā. Lībieši ir Latvijas pamatiedzīvotāji.

5.1. Ierakstiet atbilstošos vārdus! Meklējiet līdzības!

tēvs	: māte	tēvs	: dēls
	: tante	māte	: _____
vīrs	: _____		: mazbērni
	: meita		: brāļameita
brālis	: _____	tēvocis	: _____
	: māsīca		

Vietniekvārdi

man-s tav-s	<i>brālis, tēvs, onkulis</i>	bet:	mūsu	<i>brālis, onkulis, tēvs,</i>
man-a tav-a	<i>māsa, māte, tante</i>		jūsu	<i>māsa, māte, tante,</i>
man-i tav-i	<i>vecāki, bērni</i>		viņa viņas viņu	<i>vecāki, bērni...</i>

5.2. Ierakstiet vārdus atbilstošā formā!

- Paraugs. Liene ir mana tante. (mans)
- Kur ir _____ meita? (jūs)
- _____ vecāki ir ļoti jauki. (tavs)
- Vai tu pazīsti _____ māsu? (mans)
- _____ senči bija poli. (mēs)
- _____ sieva ir latviete. (viņš)
- Aina ir _____ māsīca. (viņi)
- _____ onkulis ir krievs. (viņa)

5.3. Kas viņi ir?

- Viņas dēls ir mans brālis. Viņa ir mana māte.
- Viņa tēvs ir mans vecaistēvs. Viņš ir _____.
- Viņa meita ir mana māsīca. _____.
- Viņas dēls ir mans brālēns. _____.
- Viņas brālis ir mans onkulis. _____.
- Viņu vecāki ir mani vecvecāki. _____.

- Jānis: leva, tu esi no Liepājas, vai ne? Vai visa tava ģimene tur dzīvo?
 leva: Visi ne. Liepājā dzīvo mamma, viens no maniem tēviem, brālis un viena māsa.
 Toms: Viens no taviem tēviem? Cik tad tev tēvu ir?
 Jānis: Un māšu?
 leva: Māte man ir tikai viena, bet tēvi—divi. Jo mammas otrs man ir ļoti tuvs, un man nepatīk vārds patēvs. Es viņu pazīstu jau gandrīz visu mūžu un saucu viņu par tēti. Pirmais tēvs man ir paps. Viņam arī ir jauna ģimene, viņi dzīvo Jūrmalā, Dubultos.
 Jānis: Un cik tev ir māšu?
 leva: Man ir divas māsas, īstenībā—pusmāsas.
 Toms: Cik vecas viņas ir?
 leva: Baibai ir 15 (piecpadsmit) gadi, viņa dzīvo pie mamma. Dacei ir 18 (astonpadsmit), viņa dzīvo pie tēva, tas ir, papa. Pietiek informācijas?
 Jānis: Nepietiek. Kā tā Dace izskatās? Vai viņa ir līdzīga tev?
 leva: Jā, mēs abas esam tēva meitas. No viņa mums ir matu krāsa, acis un deguns.
 Toms: Varbūt tu vari mūs iepazīstināt ar šo māsu?!

? Kāpēc Jāni un Tomu interesē levas māsa?

Kam leva ir līdzīga?

Cik levai ir tēvu? Cik viņai ir māsu? Cik gadu ir levas pusmāsām?

G tēvs = tētis = paps

Kas kam ir līdzīgs?

Puisis ir līdzīgs tēvam. Meitene ir līdzīga māsai. Bērni ir līdzīgi vecākiem.

Kam jūs esat līdzīgs / līdzīga?

Daudzskaitlis (plurālis): ģenitīvs

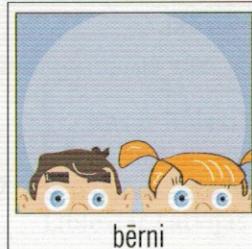
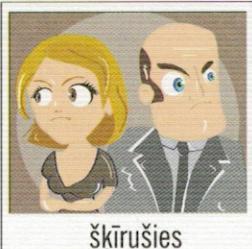
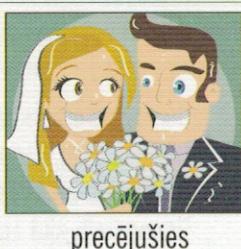
Nominatīvs (kas?)	student-i	latvieš-i	mās-as	student-es māt-es draudzen-es studenš-u māš-u draudzeñ-u
Ģenitīvs (kā?)	student-u	latvieš-u	mās-u	

Viņiem ir trīs gadi. Viņi ir bērni.

Viņiem ir trīsdesmit gadi. Viņi vairs nav bērni. Viņi ir pieaugušie.

Māris un Olita ir precējušies: Māris ir Olitas vīrs, Olita ir Māra sieva.

Ielas vecāki vairs nav precējušies. Viņi ir šķīrušies.

11	viens		20	divdesmit	
12	divi		30	trīsdesmit	
13	trīs		40	četrdesmit	
14	četri		50	piecdesmit	
15	piecpadsmit	gadi / gadu	60	sešdesmit	gadi / gadu
16	seši		70	septiņdesmit	
17	septiņi		80	astoņdesmit	
18	astoņi		90	deviņdesmit	
19	deviņi				
21	divdesmit viens	gads			
22	divdesmit divi	gadi			
23	divdesmit trīs				
...					
30	trīsdesmit	gadi / gadu			

Cik jums ir gadu?

Cik viņam / viņai ir gadu?

Man ir divdesmit viens gads.

Manai māsai ir deviņpadsmit gadi / gadu.

Manam tēvam ir četrdesmit pieci gadi.

54. Pāros runājiet par ģimeni!

Vai tev ir māsas un brāļi? Cik gadu viņiem ir? Kā viņus sauc? Kur viņi dzīvo? Kam tu esi līdzīga / līdzīgs? Vai tev ir brālēni un māsīcas? ...

Man ir..., man nav..., man ir daudz..., man ir maz...

Kam?	Kas?	Kam?	Kā?
Man		Man	
Tev	nauda.	Tev	naudas.
Viņam, viņai	māsa.	Viņam, viņai	māsas.
Viņiem, viņām	ir draugi.	Viņiem, viņām	draugū.
Mums	laiks.	Mums	laika.
Jums		Jums	

Man ir **maz** laika, jo man ir **daudz** darba.

Viņam ir **maz** darba, tāpēc viņam ir laiks.

Studentiem ir **daudz** jautājumu. Vai profesoriem ir **daudz** atbilžu?

Ievai ir **daudz** draugu. Vai Jānim ir **daudz** draudzeņu?

5.5. Atbildiet uz jautājumiem! Veidojiet jaunus jautājumus!

Cik studentu ir jūsu kursā?

Cik studenšu ir jūsu kursā?

Cik lekciju jums ir šodien?

Cik grāmatu jūs lasāt vienā gadā?

Cik vēstuļu...

5.6. Atbildiet pēc parauga!

Paraugs. *Vai jums ir bērni?*

Nē, man nav bērnu.

1. Vai tev ir brāļi?

2. Vai tev ir māsīcas?

3. Vai Atim ir draugi?

4. Vai Atim ir draudzenes?

5. Vai te ir studentes?

6. Vai kopmītnēs ir brīvas vietas?

7. Vai te vispār ir kopmītnes?

8. Vai profesoram ir brilles?

9. Vai jums ir jautājumi?

5.7. Atbildiet! Kā Rīgā ir daudz? Izmantojiet dotos vārdus!

augstskolas, kopmītnes, bibliotēkas, kaķi, peles, putni, mazas ielas, dārgas viesnīcas, interesanti cilvēki, somu tūristi, skaisti puiši, skaistas meitenes...

Rīgā ir daudz augstskolu.

5.8. Lasiet par pirmo ģimeni! No dotajiem teikumiem veidojiet vēl divus stāstus!

Pirmā ģimene

Aleksim ir četrpadsmit gadi. Viņa vecāki ir šķīrušies. Viņš dzīvo Alūksnē kopā ar māti un mātes otro vīru. Tēvs dzīvo Rīgā. Viņš ir inženieris. Alekssis viņu redz tikai divas reizes gadā. Patevs nav slikts cilvēks, bet Alekssis viņu neinteresē. Ģimenē aug divi mazi bērni. Alekša pusbrālim Mīkelim ir trīs gadi, pusmāsai Lienītei — seši mēneši. Mātei ir maz laika. Cik labi, ka Alūksnē dzīvo arī vecvecāki. Abas vecāsmātes ļoti mīl Aleksi un lutina viņu.

Otrā ģimene

Laura un Kārlis dzīvo Kuldīgā. ...

Trešā ģimene

Dace un Egils ir precējušies septiņus gadus. ...

Teikumi:

1. Egils strādā Latvijas Radio.
2. Kārlis vairs nestrādā, viņš ir pensijā.
3. Viņa trīs bērni bieži apciemo vecvecākus, palīdz dārzā un spēlējas ar kaķiem.

4. Tagad viņi dzīvo Rīgā.
5. Laura ir ārste.
6. Viņi jau zina, ka tā būs meitene un daudz diskutē, kādu vārdu viņai dot.
7. Dace ir vecmāte.
8. Tas nav tālu no Kuldīgas.
9. Vecākais dēls ir matemātikas un fizikas skolotājs.
10. Dace ir no Bauskas, Egils — no Jelgavas.
11. Klāvs ar savu ģimeni dzīvo Sabilē.
12. Viņa strādā Kuldīgas pirmajā poliklīnikā.
13. Viņa strādā Paula Stradiņa slimnīcā.
14. Tagad Dace gaida trešo bērniņu.
15. Viņš ir radiožurnālists.
16. Viņu dēli Klāvs un Māris ir jau pieauguši.
17. Viņi, protams, ir dvīni.
18. Viņi dzīvo mazā mājā ar lielu dārzu.
19. Viņiem abiem ir divdesmit astoņi gadi.
20. Viņiem abiem ir sešdesmit gadi.
21. Viņiem ir divi piecus gadus veci dēli.
22. Viņš ar sievu Kristīni un meitu Māru dzīvo Liepājā.

5.9. **Strādājiet pāri! Jautājiet un atbildiet par ģimenēm!**

Kur dzīvo Aleksis?

Vai Laura strādā?

Vai viņiem ir bērni?

Cik veci ir viņu bērni? u. tml.

5.10. **Lasiет tekstu. Pasvītroto vārdu vietā rakstiet atbilstošos vietniekvārdus!**

Solvita ir latviete. Solvitai ir 20 gadu. Solvita studē franču filoloģiju, jo Solvitu interesē valodas un literatūra. Solvitai ļoti patīk franču valoda. Solvitas draugs ir francūzis. Draugu sauc Žans. Žans ir mūziķis. Žanam ir 25 gadi. Žana vecāki dzīvo Parīzē. Žans ļoti mīl Solvitai, un Solvita ļoti mīl Žanu. Solvita un Žans dzīvo Rīgā. Solvitai un Žanam patīk Rīgā, bet Solvitai un Žanam nepatīk dzīvoklis, kur Solvita un Žans dzīvo. Solvitas un Žana dzīvoklis ir ļoti mazs.

Solvita ir latviete. Viņai ir 20 gadu. _____ studē franču filoloģiju, jo _____ interesē valodas un literatūra. _____ ļoti patīk franču valoda. _____ draugs ir francūzis. _____ sauc Žans. _____ ir mūziķis. _____ ir 25 gadi. _____ vecāki dzīvo Parīzē. _____ ļoti mīl Solvitai, un Solvita ļoti mīl _____. Solvita un Žans dzīvo Rīgā. _____ patīk Rīgā, bet _____ nepatīk dzīvoklis, kur _____ dzīvo. _____ dzīvoklis ir ļoti mazs.

Pārbaude

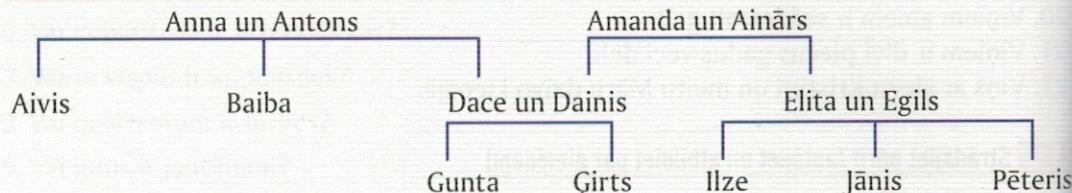
5.11. Uzrakstiet atbildēm jautājumus!

- Paraugs. Kur tu dzīvo? —Varšavā.
1. _____ ? —Februārī.
2. _____ ? —Jā, viena māsa.
3. _____ ? —Divdesmit.
4. _____ ? —Jā, ļoti.
5. _____ ? —Nav.

5.12. Turpiniet teikumus!

Es zinu, ka... Es nezinu, kas... Vai tu zini, kā...
Mēs zinām, ko... Viņš zina, kam...

5.13. Apskatiet shēmu! Papildiniet teikumus!

Paraugs. Ainārs ir Amandas vīrs.

1. Anna ir _____ sieva.
2. Girts ir _____ un _____ dēls.
3. Gunta ir _____ brāļameita.
4. Anna, Antons, Amanda un Ainārs ir _____, _____, _____, _____ vecvecāki.
5. _____ [kam?] ir divas māsas.
6. _____ ir divi brāļi un viens brālēns.
7. _____ ir divi brālēni un viens brālis.
8. _____ un _____ ir divi dēli.

5.14. Ierakstiet!

Ilzes dienasgrāmata

Interesanti: Ievai ir divas ģimenes. Viņas _____ ir šķīrušies. Mātes otrs _____ ir levas otrs tēvs (bet tēva otrā _____ nav levas otrā māte—kāpēc?). Bet _____ levai tagad ir vecvecāku? Divi tēvi = divas _____ un divi vectēvi. Un tad vēl no mātes _____...

Ievai ir arī divas _____, Baiba un Dace. Es pazīstu Daci—viņa ir ļoti skaista _____ Ievai. Viņai ir 18 _____, blondi _____, lielas acis—puišiem, protams, _____. Bet par puišiem šodien nerakstu!

5.15. Rakstiet par savu ģimeni! Jūs to negribat? Tad rakstiet par Toma ģimeni!

Vārdi un frāzes

acis s., dsk. nom. acis, dsk. ģen. acu (+akuz.)	palīdzēt (palīdz, palīdzēja) pamatiedzīvotājs; pamatiedzīvotāja
apciemot (apciemo, apciemoja)	jūra
ārsti; ārste dsk. ģen. ārstu	paps <i>sar.</i>
augt (aug, auga)	patēvs
ārns	pensija
ārēns	pieaudzis, pieaugusi, pieaugušie, pieaugušas
ārēlis	pietikt (pietiek, pietika)
ārājameita	poliklīnika
ārīgs, dārga	precējies, precējusies, precējušies, precējušās
ārīgums	pusbrālis
ārīls	puse
diskutēt (diskutē, diskutēja)	pusmāsa
dod (dod, deva): tu dod	putns
dvīni: viens dvīnis, viena dvīne	radinieks; radiniece
dziesma	rads
fizika	redzēt (redz, redzēja)
gan: gan tēvs, gan māte	reize
gandrīz	sakne
gimene	saruna
iepazīstināt (iepazīstina, iepazīstināja)	saukt (sauc, sauca)
inženieris; inženiere	sen
īstenība: īstenībā	senči
izskatīties (izskatās, izskatījās)	sieva
kādreiz	slimnīca
kaut arī	spēlēties (spēlējas, spēlējās)
krāsa	šķīries, šķīrusies, šķīrušies, šķīrušās
Kurzeme	šovasar
Ziemeļkurzeme	tagadējs, tagadēja
Latgale	tante
lībiešu valoda	teritorija
lībietis, lībiete, lībieši, lībietes	tēvocis
līdzīgs, līdzīga	trešais, trešā
lutināt (lutina, lutināja)	tūrists; tūriste
māmiņa	tuvs, tuva
māsa	vairs
māsasmeita	vecaistēvs
māte	vecāki <i>tikai dsk.</i>
māsīca	vecmāmiņa
mati	vecāmātē
mazbērns	vectēvs: vectētiņš
meita	vecvecāki <i>tikai dsk.</i>
minēts, minēta	Vilņa
mūžs	vīrs
onkulīs <i>sar.</i>	
otrais, otrā	